

133502

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BIBLIOTECA POPORALĂ
A ASOCIAȚIUNII

AN. III.

NR. 25

Din „Isprăvile lui Păcală”

de

P. Dulfu.

Partea a II-a.

SIBIU, MARTIE, 1913.

Apare la sfârșitul fiecărei luni. • Abonamentul pe un an: 2 Cor.

Prețul 30 bani.

Biblioteca Poporală a Asociațiunii

— :: apare odată pe lună : —
sub îngrijirea secretarului

OCTAVIAN C. TĂSLĂUANU,

red. resp.

În lunile de vară, Iulie și August «Biblioteca poporală a Asociațiunii» nu apare. În locul acestor broșuri membrii ajutători ai «Asociațiunii», primesc, în luna lui Decembrie,

==== Calendarul Asociațiunii. ====

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Membrii ajutători ai «Asociațiunii» primesc, așadar, zece broșuri și un Calendar în fiecare an.

Membru ajutător al «Asociațiunii» se face acela, care plătește înainte, la începutul fiecărui an o taxă de cel puțin 2 cor.

Taxa de membru ajutător se plătește la *agenta*
tura «Asociațiunii» din sat sau de-adreptul
la «Biroul Asociațiunii» în Sibiu (ungurește:
Nagyszeben), Strada Șaguna Nr. 6, sau la despăr-
țământul «Asociațiunii».

649565

BIBLIOTECA POPORALĂ A ASOCIAȚIUNII.

Din „Isprăvile lui Păcală“

de

P. Dulfu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Partea a II-a.

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201503111

SIBIIU.

Editura „Asociațiunii“.

1913.

133502

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tiparul tipografiei arhidiecezane, Sibiu.

IX.

BOII LUI PĂCALĂ.

Se 'noptase. Pe la vetre
Toți din sat dormiau în tihnă;
Numai Iuda 'n așternutu-i
Nu-și găsià nici-cum odihnă.

— „Mi-ai făcut-o iar, argate...
„Mi-ai făcut-o îndesată!..
„Dar ți-oiu face-o și eu ție,
„Las' pe mine astădată!..

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Până n'o cântà 'n pomi cucul,
„Nu voești să pleci?.. Sărace!..
„Au să-ți cânte mâine cucii,
„P'altă lume!.. fii pe pace!“

Apoi, cum s'albì de ziuă,
La Păcală merse iute:
— „Ei, băete, 'njugă boii,
„Și 'n pădure astăzi du-te.

„Lemne să-mi aduci cu carul...
„Nu de ici dela „Izvor“,
„Mai din deal vroiu astăzi lemne,
„Dela „Cuibul urșilor“.

„Acolo sunt lemne bune!“
 — „De!“ Păcal' a zis. „Prea bine!
 „De-acolo ți-aduc, jupâne;
 „Tot un drac e pentru mine“.

Și 'njugând pe dată boii,
 O luă voios la drum. —
 Ițic mi-l privià din poartă:
 — „Ei! scăpaiu de el acum!..

„Unde-l trimesei, pădurea
 „Plină-i de sălbătăciuni;
 „Câți se duc, acolo-și lasă
 „Oasele, prin văgăuni...“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

...Iar Păcală: — „Hăis Zorilă!“
 Boilor pe drum grăià,
 „Cea Murgilă!..“ Mai c'o vargă
 Ușurel îi atingeà.

Iată-l, spre amiazi, la „Cuibul
 Urșilor“ în deal ajuns!
 Până 'n inima pădurii
 Cu plāvani-i a pătruns.

Iar acolo 'ntr'o poiană,
 Subt o râpă, se oprì;
 Și din jug scoțându-și boii,
 De-un stejar îi priponì.

Apoi, hai să cate lemne...
 Dar când a venit 'napoi
 De pe unde colindase:
 Ce să vază?.. Bieții boi!

Se sbăteau, ca arși, în funii,
 Ochii speriați holbând:
 Că spre ei... urcau, din vale,
 Un ursoiu și-un lup flămând! —

— „Bre!“ se miră 'n gând Păcală...
 „Ian te uită!.. Ha-ha-ha!..
 „Lupi și urși destui văzut-am,
 „Dar de-așa mărime: ba.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Apoi strigă: — „Ho!.. dihăni!..
 Ce 'ncurcați p'aici poiana?..
 Vă mănâncă pielea poate?
 Vreți ca să vă scutur blana?..“

Aș!.. lighioile... de vorbă,
 Credeți c'au voit să știe?..
 Tăbărăsc pe boi îndată,
 Și s'apucă să-i sfâșie.

— „A!.. le zise-atunci flăcăul.
 „Va să zică n'ascultați?..
 „La ospăț aici venirăți?
 „Boii vreți să mi-i mâncați?..

„Bine! ospătați 'nainte!..
 „Dar să știți că'n loc de boi,
 „Carul încărcat cu lemne
 „Mi-l veți duce-acasă voi!“

Și le dete bună pace
 Foamea să și-o potolească..
 Iar într'un târziu: — „Ei, drace!..
 „Burta vreți să vă plesnească?...”

„De ajuns!.. Din boi, sărmanii,
 „Oase goale mi-ați lăsat..
 „Ia poftim la jug acuma!..
 „Hrană pentru ce v'am dat?..“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Apoi, haide!.. cu toporul,
 Pe din dos, pe nevăzute,
 Inspre lacomele fiare
 Iși îndreaptă pașii iute.

Și de-odată, — cum și ce fel,
 El o știe! — pe lighioi
 Le-a vârît în jug cu gâtul,
 Pe-amândouă, ca pe boi:

Ursu 'n dreapta, lupu 'n stânga..
 „Iac'-așà!“ — gândià 'ntru sine —
 „Bun de tot! Cu boii iudei,
 „Lemne-aș fi cărat puține;

„Prea erau flămânzi.. Acuma,
 „Pot să pun bușteni destui,
 „Nu mi-e teamă... Boii ăștia,
 „De! sânt tobă de satui“.

Apoi prinse-a pune trunchiuri...
 Iar când carul și-l văzù
 Incărcat, cu vârf, de lemne:
 — „Cea Lupane!“ începù.

„Hăis Martine!.. hăis lighioană!...“
 Ursul mormăià, sărià;
 Lupul se smâceà să scape...
 Dar Păcală nu glumià.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Când mi-i arse c'o prăjină,
 Carul le părù ușor.
 Ii târau... să se fărîme
 Roatele pe urma lor.

Alergau câte-o bucată —
 Și steteau, săriau în loc...
 Până când simțiau prăjina;
 Apoi iar trăgeau de foc!

Cam așa el din pădure
 Carul până 'n sat și-l duce.
 Câți îl întâlnesc în cale.
 Stau din mers, facându-și cruce.

...Iată-l la jidan în poartă:
 — „Vino de-mi deschide, hai!..“
 Ițic, când zări din curte
 Cele două fiare: — „Vai!..“

„Ba deschidă-ți dracii poarta!..
 „Piei, Satano! piei!“ răspunse.
 Și-alergând spre ușa tinzii,
 După ușe se ascunse.

— „Hai, jupâne!.. Mi-aș deschide
 „Singur, n'aș stă să te chem:
 „Dar mi-s boii cam sburdalnici,
 „De! să nu-și ia vânt, mă tem...“

BCU Cluj / Central University Library Cluj
 — „Ie-și!.. Ducă-se 'n pustiuri!“
 Jidovul din tindă-i zise.
 „Nu-ți deschid!..“ Atunci, Păcală,
 Poarta singur și-o deschise.

Și cu caru-a tras în curte. —
 Ițic busna 'n cas' a dat,
 Și scoțându-și pe fereastră
 Capul: — „Mă!.. ai căpiat?..“

„Ce-s dihăniile alea?..
 „Fugi cu dânsese 'napoi!..
 „Cum cutezi pe cap, argate,
 „Să-mi aduci așa lighioi?“

Iar Păcală: — „Ce dihăanii?..
 „Ce lighioi?.. Sânt boii mei,
 „Prea cinstitele stăpâne...
 „Ș' încă ce mai boi!.. e-hei!..

„Au puteri cât doisprezece!
 „Când ai ști ce bine trag!..
 „Să-i slobod din jug acuma,
 „Că-s trudiți, — și 'n grajd să-i bag.

„Să le dau ceva să 'mbuce...“
 — „Ce-ai zis?.. altă treabă n'ai?..
 „Să-mi sfâșie și juncanii?..
 „Să rămân și făr' de cai?..

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Scoate-mi, tartorule, iute!
 „Iazmele din bătătură!“
 — „De, stăpâne! cumpănit-ai
 „Vorba ce-ți ieși din gură?

„Aste iazme-ți prăpădiră
 „Boișorii amândoi;
 „Eu le-am pus la jug pe ele
 „Și ți-le-adusei drept boi.

„Să le dau acuma drumul?..
 „N'am decât să mă supun!
 „Dar să nu-mi găsești vr'o vină
 „Mai apoi... atâta-ți spun!..“

— „Hai odată! n'auzi bine?..
 „Ce atâta 'ncolo 'neoaie?“
 — „Na! poftim!..“ grăi Păcală,
 Dejugând pe dobitoace.

Ursul, lupul — bodaproste! —
 Slobozi când se pomeniră:
 Țâst pe poartă!.. ca din pușcă,
 Spre pădure mi-o tulară.

Iție ușurat o clipă,
 Mai în tihnă răsufă. —
 Ce folos?.. Scăpă de fiare;
 De Păcală însă: ba.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

X.

MOARA DRACILOR.

Asfințise mândrul soare...
 Iție se plimbă 'ncruntat
 Prin cerdac, prin largul curții, —
 Tot cu gândul la argat.

„Cum s'o scot cu el la capăt?...
 „Nu mai știu... să sbier îmi vine!..“
 Dar d'odată 'n loc s'oprește:
 „A!.. ba ia stai!.. Las' pe mine!..“

Apoi intră 'n casă grabnic:
 — „Mamă soacră, știi ce?.. du-te,
 „Ia trei saci din cămăruie, —
 „Umple-i cu cenușe, iute!

„Dar... să nu te vaz' argatul!..“
 — „Cu cenușe?..“ soacra 'ntreabă,
 „Cum?.. la ce bun?“ — „Vei pricepe
 „Mai pe urmă!.. Hai!.. degrabă!..“

Baba — ce să-i mai răspundă? —
 Ia trei saci de după ușe,
 Din cămara de alături,
 Și mi-i umple cu cenușe.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Îțic chiam' apoi 'năuntru
 Pe Păcală: — „Măi argate!
 „Uite, vezi tu lângă vatră
 „Aști trei saci?.. sânt cu bucate.

„Cu secară unul, altul:
 „Cu porumb; celalt: cu grâu...
 „Du-i la măcinat, acuma,
 „Seară, până nu-i târziu!

„Insă nu la orice moară!
 „N'au la muncă toate spor!
 „Colo să mi-i duci sub râpă,
 „Hăt, la „Moara Dracilor“.

„Și să fii 'napoi acilea,
 „Cu făina gata, mâne
 „Când s'o luminà de ziuă...
 „Înțeles-ai?..“ — „Da, stăpâne!“

Apoi hai, Păcală scoate
 Sacii 'n largul bătăturii,
 Ii așează 'n car, — își umple
 Traista cu de-ale gurii, —

Doi juncani la car înjugă, —
 Și pornește: — „Hăis boi!.. cea!..“

.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— „Ei, tot nu ești dumerită,
 „Mamă, nici acum?.. — „Ba da!..“

„Moara Dracilor... știută-i
 „Doar de toți în sat la noi!...
 „Cine dă pe-acolo noaptea,
 „Nu mai vine 'n veci 'napoi!

„N'are să-ți mai vie-acasă
 „Nici argatul dus cu sacii!..
 „Când cenușe-n saci vedea-vor,
 „Ce crezi c'o să-i facă dracii?..

— „Mă! tu-țirâzi de moara noastră?”
 — „Vorbă nici că mai încape!..
 „A scăpat de urși, el, mamă, —
 „Dar de diavoli... n’o să scape!..“

Cam așa vorbeau în poartă,
 Seara, Iuda ’mpelițatul
 Și a sa bătrână soacră,
 După ce plecă argatul.

Iar Păcală, hai!.. cu carul,
 Tot a mers p’un drumușor,
 Pe sub cerul plin de stele,
 Pân’ la „Moara Dracilor“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Auzise și el vorba
 Că pe-acolo draci s’adună; —
 Că... de intri ’n moara ceea
 Noaptea... sănătate bună!

Dar el, nu știà ce-i frica...
 Vrea să vază cum sânt dracii.
 Deci plăvanii desjugându-și,
 A cărat în moară sacii.

Pricepuse el că ’ntr’ânșii
 Nu erà decât cenușe;
 Inșă... ce-i păsà lui d’asta? —
 I-a trântit jos după ușe...

Innăuntru 'n moară, beznă...
 — „Hei!.. morar!.. acì ești? scoală!..
 „Dormi?“ Aș! nimeni nu-i răspunse.
 Moara, răsună a goală.

„Stai...“ grăi flăcău 'n sine,
 „Astăzi n'am cinat de loc...
 „Ia să-mi văz întâiu de cină...“
 Și-și făcù pe vatră foc.

Dintr'un băț de-alun frigare
 Cu briceagul își cioplì,
 In frigare o felie
 De slănină 'nșepenì, —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Apoi dete s'o 'nvârtească
 Pe jăratec, să se frigă...
 Când de-afară numai iată
 C'auzì un glas ce-i strigă:

„Cine ești tu, măi! din moară?..“
 Dup'aceea, buf! de-odată
 Ușa morii se deschise,
 Cu putere 'n lături dată.

Și-a întrat... un drac... Păcală,
 De pe trunchiu, de lângă jar,
 Il măsoară cu privirea,
 Făr' a se clintì măcar.

— „Uite-l, mă!.. ha-ha!.. sărmanul!..
 „Negru, ca din smoală scos!..
 „Gol de tot.. cu coarne 'n frunte...
 „Și ce coadă are 'n dos!..

„Va să zic' așa sânt dracii?
 „Aoleo! da sluți mai sânt,
 „Dacă-s toți la fel ca ăsta,
 „Prăpădi-i-ar Domnul sfânt!“

Și s'a pus p'un răs cu hohot.
 Dracul se uită mirat.

Apoi: — „Mă! n'ai limbă 'n gură?..
 „Cine ești? te-am întrebat“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— „Cine sânt?.. Ții mult să afli?..
 „Cine să fiu?.. *Singur Eu!*
 „Ăsta-i numele ce-mi dote
 „La botez nășicul meu.“

— „Singur Eu?.. Imi pare bine...
 „Și, ia spune ce lucrezi,
 „Lângă foc aci, la vatră?“
 — „Păi.. de cină-mi fac.. nu vezi?“

— „A!.. de cină?.. o friptură?..
 „D'asta-mi pare și mai bine.
 „N'am pus azi nimic pe limbă,
 „Voiu cină și eu cu tine“.

— „D'apoi cum!.. Ți-e foame tare?
 „Vezi în balt' afară, drace,
 „Că ai să găsești friptură
 „Tu pe-acolo câtă-ți place“.

— „Da? o să găsesc?..“ întreabă
 Tartorul cu ochi de pară, —
 „Nu glumești?.. Mă duc să caut!!.“
 Și eși pe ușe-afară.

Apoi, pân' să numeri zece,
 Iată-l iarăși, c'o frigare
 Cam la fel cu-a lui Păcală;
 Iar în ea, c'o broască mare.

Intră, lângă foc s'așează,
 Prinde și el să prăjească
 La jăratecul din vatră
 Pocitania de broască.

Iar când sfârâià mai tare
 Și țâșneà dintr'ânsa zeamă,
 Necuratul se preface
 Cum că n'a băgat de seamă.

Și cu broasca, plici!.. în halca
 De slănin' a lui Păcală.
 — „Ia vezi mă!“ i-a zis flăcăul,
 „Umblă mai cu chibzuială!

„Nu-mi spurecà friptura!“ Dracul,
Se astâmpăr' o bucată,
Apoi... plici! din nou, cu broasca
In slănina 'nfierbântată.

— „Măre!.. n'auzi?“ Aș! de unde?..
Tartorului, par'că-i pasă?..
Stă cât stă și-și dă pe urmă
Iar în petec, nu se lasă!

— „Hm! degeaba 'mi stric deci gura?
„Bun!“ Păcală se gândiă.
Apoi sare — cu slănina
Ce 'n frigare-i sfâriă —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și d'odată, paf!.. pe diavol
Drept în ochi mi l-a isbit
Cu atâta foc, că ochii
Amândoi i-au și plesnit.

— „Na! ca să-ți aduci aminte
„Cât îi mai trăi, jivină!..
In frigare-apoi își puse
Altă halcă de slănină.

Iară dracul: — „Valeu!..“ strigă.
„Mor!.. săriți!.. săriți, fârtăți!..
Și 'ntr'o clipă moara toată
Se umplù de 'ncornorați.

— „Ce-i, fârtate?.. ce 'nsemnează

„Aste țipete nebune?..“

— „Am rămas fără vedere!..“

— „Cine ți-a scos ochii, spune?..“

„Singur Eu, sărman de mine!..

„Cu friptura!.. Singur Eu!..“

Se jăliă Ucigă-l toaca,

Văetându-se mereu.

„Singur Eu!..“ (căci pe Păcală
El așa știă că-l chiamă).

— „Apoi, de!..“ ceilalți grăiră,

„Pentru ce nu bagi de seamă?..

„Cine strică, frățioare,

„Dacă singur te-ai chiorîț?..“

Dracul, strigă și mai tare:

— „Singur Eu!.. n'ați auzit?..“

Și-alergă nebun prin moară...

— „Ia taci, frate, taci că-ți trece!..

„Du-te colo 'n dosul morii,

„Spală-te cu apă rece...“

Bietu diavol... ce să facă?..

Merge să se spele-afară...

Iară ceilalți, toți, privirea

Spre Păcală și-o 'ndreptară:

„A!.. și tu... aici?.. Ia spune,
 „Ce cați pe la noi, bădică?..“
 Altu 'n locul lui, atuncea
 Mai c'ar fi murit de frică.

Dar el în picioare țănoș
 Ridicându-se de jos,
 Și privind pe draci în față,
 Le răspunse mânios:

— „Cum ce cat p'aici?.. Aceasta,
 „Unde ne aflăm, nu-i moară?
 „Iacă sacii, după ușe!..
 „Am venit să macin doară!..

„La o moară cum se cade
 „Socotiam, aici, că viu!..
 „Că un cuib de hoți vi-e moara,
 „D'unde se putea să știu?..“

Dracii, toți, ca arși săriră:
 — „Cum?.. măi omule!.. 'ndrăznești
 „Despre moara noastră vorbe
 „D'al-de-acestea să rostești?..“

— „Ba bine că nu!.. la naiba!..
 „Când, aici, trăsei aseară
 „Cu bucate, să le macin:
 „Cu porumb, grâu scump, secară...

„Iar acum, în saci... cenușe!..
 „Alt'nimic nu se găsește!..
 „Mi-ați furat în timpul nopții
 „Pâinea scumpă, mișelește!

„Mi-ați turnat în saci cenușe!..
 „Și-ați vroî să mai și tac?..
 „Tâlhării de-acestea, unde,
 „Unde 'n lume se mai fac?..“

— „Tâlhării?.. în moara noastră?..“
 Diavolii 'ntr'un glas strigară.

„Aiurezi?!..“ — „Ba spun ce este!..“

— „Nu se poate!.. ieși afară!..“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— „Ce?.. nici nu mă credeți, tartori?
 „Ia cătați în saci!..“ — „Prea bine!
 „Vom cătâ!..“ un drac răspunse.
 „Și de minți... e vai de tine!..“

Când s'a dus să vadă însă:

— „Îra!.. ba-i cenușe, frate...
 „Doar cenușe 'n toți trei sacii,
 „Bietul om aveà dreptate!..

„Cine-o fi făcut aceasta?..“

— „Cine altul decât voi?..“

Zise rătoit Păcală.

„Las' că spun eu pe la noi...

„Am să spun ce fel de moară-i
 „Moara voastră... țineți minte!..
 „Nici picior de om p'aicea
 „Nu mai calcă d'azi 'nainte!..“

Dracii — cum să-l îmbuneze? —
 — „Iartă!.. nu fii supărat!..
 „Potrivim noi cum e bine!..
 „Astădată... s'a 'ntâmpat!..

„N'are să se mai întâmple!..“
 Și sărind cu rezezeală,
 Hai! goliră de cenușe
 Toți trei sacii lui Păcală.

Li umplură cu făină:
 De porumb, de grâu, secară;
 Ba i-au pus și'n car! „Ei, place-ți?“
 „Da!.. îmi place!“ „Drum bun dară.

„Du-te!.. ce-ai pățit cu sacii,
 „Nu mai pomeni pe-acasă...
 „Morii noastre, printre oameni,
 „Nu vrem nume rău să-i iasă“.

— „Aș!.. se poate?.. D'azi încolo
 „Moaară ca a voastră nu-i!..“
 Și 'njugând, Păcală, juncii:
 A plecat în drumul lui.

Noaptea nu trecuse încă...
 Dar luciau pe boltă, roșii,
 Mândrii zori ai dimineții;
 Iar prin sat, cântau cocoșii.

* * *

Îțic, dupăce dormise
 Toată noaptea liniștit:
 Cum se deșteptă, cu soacra-i
 In cerdac eși grăbit.

— „Nu s'a 'ntors, și-i ziuă, mamă.
 „L'or fi înhățat în ghiare
 „Tartorii, de bună seamă.
 „L'or fi dus!.. Ce bine-mi pare!..“

Care nu-i fù ciuda însă,
 Când d'odată, hop!.. cu carul,
 Il zări intrând pe poartă...
 — „A!.. ba vine, zău, tâlharul!..

„Teafăr! n'are nici pe dracu!..
 „Uite-l!.. Scapă dacă poți!
 „Vai, vai! bate-l-ar să-l bată
 „Dumnezeu și sfinții toți!..“

Dar... și-ascunse tulburarea...
 Și vroind a mai află
 Dela dânsul una-alta,
 Incepù a-l întrebà:

- „Ei, băete, — ce-i povestea?“
- „Bine. Iată-mă sosit“.
- „Cine mai erà la moară?“
- „Hei, stăpâne prea cinstit!

- „Când ai ști ce-a fost acolo!..
- „Dracii toți din iad... gândesc!..“
- „Zău?.. și n'ai pățit nimica!..“
- „Aș!.. ba cum să nu pățesc?

„Imi furaseră, spurcații,
 „Grâu, secară... tot!.. din saci;
 „Și mi-au pus în loc: cenușe!..
 „Da-i vârîi și eu în draci!“

- „Cum?..“ „Pe unul mai obraznic,
- „L'am orbit c'o lovitură,
- „Ochii amândoi turtindu-i...
 „Celorlalți, le-am tras o gură:

„De-au rămas holbați la mine.
 „Apoi, când ai ști, săracii,
 „Cum s'au dus să-mi umple 'ndată
 „Cu făină, toți trei sacii!..

— „Aș! se poate?..“ zise Ițic.
Iar Păcală: — „Nu mă crezi?..
„Hai la saci, poftim, jupâne,
„De-i desleagă, — și-ai să vezi!“

Și din jug scoțându-și boii,
Înspre iesle i-a mânat. —
Ițic, drept la saci se duse;
Pe tustrei i-a deslegat.

Spre cerdac apoi se 'ntoarse:
— „Mamă!.. vino... să privești!..
„E faină 'n ei!.. Iți place?..
„Mai văzut-ai de când ești?..

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Doamne!.. cum să scapi de ăsta,
„Ce poți oare să-i mai faci, —
„Când el știe 'mpelițatul,
„Să orbească și pe draci?“

XI.

CUCUL.

Cam așà a dus-o Ițic
Cu Păcală, toată vara.
Orice născocià... degeaba!
Tot el înghițea păpara...

Și când se gândiă, sărmanul,
 Câte-o să mai pătimească,
 Până va cântà 'n pomi cucul:
 Li veniă să 'nnebunească. —

Intr'o caldă zi de toamnă,
 Dupăce se preumblase
 Mult pe-afară dus pe gânduri,
 Iată-mi-l că intră 'n casă:

— „Mamă soacră! știi, știi cine
 „M'ar puteà chiar azi scăpà
 „De șolomonarul ăsta?“
 — „Cine?“ — „Uite dumneata!..“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— „Eu?“ mirată soacra 'ntreabă.
 „Dacă n'au fost ele 'n stare
 „Să te scape, mai deunăzi,
 „Nici ale pădurii fiare;

„Ba nici diavolii din moară:
 „Apoi eu, o slabă, — spune! —
 „Cum crezi oare că putere-aș
 „Făptuì așa minune?..“

— „Prea ușor... Ascultă, mamă:
 „Dacă te-ai suì 'ntr'un nuc,
 „Și dac'ai cântà de-acolo:
 „Cucu!.. cucu!.. ca un cuc...

„N'ar aveà 'ncotro, tâlharul!
 „Cum ar auzi aşà:
 „Nevoit ar fi îndată
 „Tălpăşiţa să şi-o ia“.

— „De!.. să văd!..“ grăi bătrâna.
 „Greutate-atâta nu-i
 „A cântă cum cântă cucii...
 „Este greu doar pân' te sui.

„De socoţi că prin aceasta
 „Vei puteà scăpà de-argat,
 „Nu vroiū să mă dau în lături:
 „Hai, ajută-mi la urcat“.

— „Haidem!“ jidovul răspunse,
 Şi 'n grădină s'afundară.
 El a răzimat de trunchiul
 Unui nuc bătrân o scară.

Soacra, se sui pe scară,
 De pe scară sus în nuc;
 Şi 'ncepù de-acolo: cucu!..
 Cucu!.. toemai ca un cuc.

Iţic. cum aude... fuga!
 Pe Păcală să mi-l cate.
 Şi găsindu-l, după şură:
 — „Ei!.. n'auzi nimic, argate?..“

— „Ce s'aud, stăpâne?“ — „Cucul!..“
 — „Ira! bate-l-ar pustia!“
 „Ba-l aud, jupâne! cum nu?“
 — „Vino dar, să-ți dau simbria.

„Ce stai?.. O să-mi zici și astăzi:
 „Anul nu mi-s'a 'mplinit?..“
 — „Aș!.. se poate-acum, stăpâne,
 „Să mai zic?.. S'a mântuit!

„Cucul naibi! ean ascultă-l!
 „Doar într'un cântat o ține!..
 „Dă-mi ce crezi că mi se cade,
 Și-apoi: s'auzim de bine!“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* * *

— „Ah! scăpai!“ ziceà 'n gând Ițic
 „Mulțumescu-ți, Doamne, ție!;
 „Și mântuitoru-mi, cine-i?..
 „Soacra... Dumnezeu mi-o ție!..

„Zică lumea ori ce-ar zice,
 „Eu la toți mereu voi spune:
 „Fi-vor soacre, multe, rele;
 „Ei, dar sunt și soacre bune!..

Și 'nspre grajd înaintară.
Acolo, sub un arțar,
Nu departe de intrarea
Grajdului, stătea un car.

Iar în grajd, doi boi la iesle.
— „Uite icea!.. Dela noi
„Vreau să pleci bogat acasă...
„Na, argate, aști doi boi.

„Ia-ți cu ei și carul ăsta,
„Tot al tău pe veci să fie.
„Cred că e destul de mare
„Pentru'un an așa simbrie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„N'o să-mi zici că-s rău de plată...“
— „Nu!“ Păcală i-a răspuns,
Cu privirea 'n zări pierdută...
„Imi plătești chiar prea de-ajuns...“

— „Păi de ce mai stai pe gânduri?“
— „De!.. la alta mă gândesc...
„Cuc, să cânte 'n miez de toamnă,
„N'am văzut de când trăesc.

„Cum o fi la pene oare?..
„Vroiu să-l văz, cu ochii mei!..“
Astfel glăsuind, s'apleacă,
Ia de jos un retevei, —

Merge-aproape — și de-odată:
 Svâr! cu el în nuc spre babă.
 Dânsa vru să se ferească...
 Dar greși un pas, din grabă.

Și de sus, de-a berbeleaca,
 Buf!.. pe pajiste-a căzut...
 Ițic, sare s'o ridice...
 — „Vai, argate!.. ce-ai făcut?..

„M'ai lăsat și făr' de soacră!“
 — „Ce?..“ Păcală s'a 'ncruntat.
 „Dumneaei erà deci cucul?
 „Cu minciuna mi-ai umblat?

„Bun!.. atunci rămân, jupâne...
 „Anul nu mi s'a 'mplinit!“
 Iuda n'a mai zis o vorbă...
 Se uită doar înlemnit.

.

„Doamne! cum îl rabzi pe lume?
 „Na! îți place!“ se gândià.
 „El, rămâne!.. iar în locu-i,
 „S'a dus biată soacră-mea!..“

XII.

CARTEA LEGII.

După ce-a 'ngropat-o Ițic
 Și pe ea, cu cinste mare, —
 În pridvor stăteà pe gânduri:
 Ce să mai încerce oare?...

Astăzi soacra, ieri nevasta,
 Ii plecară pe vecie...
 Mai aveà un fiu pe lume,
 Doar atâta bucurie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și Păcală, tot în slujbă!...
 — „Măi!“ jidanul glăsuește —
 Spre copilul său privirea-și
 Indreptând-o părintește:

„Știi ce zic eu, dragul tatii!
 „Uite — lucrul nu-i curat! —
 „C'un așa 'ndrăcit alături,
 „Intr'o casă nu-i de stat! —

„Să lăsăm acilea totul,
 „Și s'o ștergem, amândoi:
 „Că de nu, strigoiiul ăsta
 „Ne răpune și pe noi!“

— „Ai dreptate!“ zise fiul,
 „Decât să ne prăpădim,
 „In curând și noi.. mai bine,
 „Zău, în lume să fugim!“

Hotărând ei astfel, — haide
 Iuda-și strânge de prin casă
 Cărțile cu slovă veche,
 Și 'ntr'un sac adânc le 'ndeasă.

Apoi intră'n cămăruie,
 Una-alta să mai cate...
 Dar Păcală, de pe-afară,
 A 'nțeles ce gând mi-l bate.

— „Hm!.. voești să fugi în lume,
 „Bunule stăpân al meu?..
 „Bine, fugi!.. dar unde-i merge,
 „Am să te 'nsoțesc și eu“.

Cu acestea, svâc!.. din tindă
 In odaie el pătrunde,
 Și sub cărți în sacul mare
 Al jidanului s'ascunde.

Din cămara de alături
 Lifta 'n casă iar când vine,
 Mai îndeasă 'n sac ce 'ndeasă, —
 Dup' aceea-l leagă bine.

Și luându-l la spinare,
— „Doamne-ajută!..“ pe din dos,
Cu băiatu după dânsul,
Spală putina frumos.

* * *

Și s'au dus ei multă vreme,
Când la deal și când la vale, —
Până iată-i, cam spre seară,
Că 'ntâlnesc o apă 'n cale.

Cum s'o treacă?.. Pod, pe-aproape,
Luntre... nu se pomeniă.
Nefind prea mare râul,
Ițic înainte-o iă.

Și băiatu, după dânsul,
Cu picioarele prin apă...
Dar de-odată, sacul Iudei,
Țop!.. cu fundu 'n valuri scapă.

De sub cărți atunci, Păcală:
Strigă tare, să audă:
— „Saltă sacu 'n sus jupâne!
„Cărticelele se udă!..“

Îțic, dus cu gându-aiurea,
 Iși oprește pașii 'n grabă:
 — „Cum?.. ai spus ceva, băete?..“
 Pe copilu său 'l-întreabă.

— „Eu?.. nimic!“ răspunse-acesta.
 Apoi calea și-o urmară.
 Dar abia trei pași făcut-au:
 Sacul, țop în apă iară.

De sub cărți atunci Păcală,
 Și mai tare: — „Valeu!.. ține!
 „Saltă sacul, că se udă
 „Cărticelele, jupâne!..“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Îțic stă, ridică sacul,
 Și spre-a sa odraslă cată:
 — „N'auziși nimic, băete,
 „Nici acum?.. — „Ba cum nu, tată?“

„In ureche par'că-mi sună
 „Chiar și-acuma: — „Valeu! ține!
 „Saltă sacul, că se udă
 „Cărticelele jupâne!“

„Cine se putea să strige?
 „Că p'acea nimeni nu-i.
 „Strigătul pareă că vine
 „Chiar din fundul sacului“.

Bietul Ițic, hoalbă ochii:
 „Ce-o fi asta?..“ Iar d'odată
 Spre băiat își îndreptează
 Căutătura 'nviorată:

— „Olio! ce minune, Domnul,
 „Azi să văd m'a 'nvrednicit!..
 „Știi din sac, tu, măi băete,
 „Glasul cui l-ai auzit?

„Cartea legii cea 'mbrăcată
 „Toată 'n aur și cu file
 „Aurite pe de mărgini:
 „Aia mi-a vorbit, copile!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Ah, ce carte minunată,
 „Dragul tati!.. ai văzut?..
 „Hai la mal, să strâng la pieptu-mi
 „Cartea sfântă, s'o sărut!..

Și la celalt țărm al apei
 Intr'o clipă ajungând:
 Nu știă, din sac — biet — cartea
 Cum s'o scoată mai curând.

Când desleagă sacul însă,
 Și zărește pe Păcală:
 Iuda 'ncremenit rămâne..
 — „Tu ești?.. ochii nu mă 'nșeală?

— „Vai! trăsni-te-ar cerul, drace!
 „N'am să scap în veci de tine?!“
 El, ieșind din sac afară:
 — „Ce!.. te-ai supărat pe mine?..“

Ițic, o mâlcì pe dată:
 — „Aș!.. mă vezi tu supărat?..
 „Mă prinsese doar mirarea
 „Când în sac de tine-am dat“.

XIII.

DESPĂRTIREA.

Unde să mai merg' acum?
 Și la ce?.. Erà și seară. —
 Ōsteniți de drum, pe malul
 Râului se așezară.

— „Să mânem aci, argate“.
 — „Ah, stăpâne prea iubit!
 „Nici nu știi, în calea asta,
 „Cât de multe-am pătimit.

„Ba 'n sac — mai mai să mă 'năbuș
 „Ba 'n râu — să mă 'nec la fund
 „Dar avuși de mine milă, —
 „N'ai lăsat să mă cufund!

„D'aia și eu... îndurat-am
 „Toate... fără să cârtesc;
 „Doar să pot, jupâne dragă,
 „Și la drum să te 'nsoțesc!“

Cuvântând așa, Păcală,
 Se trânteste-alături, jos,
 Lângă râu, — și cum se culcă,
 Prinde-a sforăi vârtos...

Străluceà de-asupra luna,
 Și 'mprejuru-i stele mii
 Tremurau privind-și chipul
 Jos în undele-argintii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar jidanul, pe argatu-i
 Cufundat în somn văzându-l:
 — „Măi!“ odraslei sale-i zise,
 „Știi tu ce mă bate gândul?“

„Nu scăpăm de hoțul ăsta,
 „Nu scăpăm, ori-ce ne-am face,
 „Până nu i-om pune capăt..
 „Hai să-l omorîm și pace“.

— „Da!“ răspunse băetanul,
 „Dacă n'ar fi... cum îl știm;
 „Dar el este... dracu 'n piele!
 „Cum voești să-l biruim?“

— „Prea ușor!.. îl vezi, băete,
 „Lângă râu coleà trântit?
 „Tu, te culcă mai încoace;
 „Eu, de tine — ici — lipit.

„Apoi pe la miezul nopții,
 „Când din somn mă voiu trezi:
 „Il asvârl c'un ghiont în apă..
 „Soare nu va mai zări“.

— „Bine, tată!.. foarte bine!..“
 Cu acestea, se lungiră
 Și ei — cum spusese Ițic, —
 Jos pe iarbă, și-adormiră.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dar Păcală, de alături,
 Cum dormià cam iepurește,
 Se ridică 'n sus de-odată,
 Și prin minte ce-i trăsnește?..

Schimbă locul, se așează
 Intre Ițic și băiat:
 — „Lasă steà, mai bine, fiul
 „Liftei lângă râu culcat!“

Iuda 'ntr'un târziu se scoală,
 Hop, și el din somn, tiptil..
 Și c'un ghiont în valuri iute
 Svârle... pe al său copil.

„Ah, scăpaiu!“ gândià. „O, Doamne!
 „Fii de-a pururi lăudat!..“
 El credeà că-și dete 'n apă,
 Nu copilul, ci... pe-argat!

Când deschide ochii însă,
 Dup'al zorilor mijit,
 Și zărește pe Păcală
 Jos alătura lungit..

Iar pe-al său fiu nicăirea:
 — „Vai!“ — să 'nebunească-i vine —
 „Indrăcitule!.. Băiatul!..
 „Unde e de lângă mine?..“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sluga, se ridic' a lene:
 — „De, pe unde-o fi... știu eu?..
 „Ce?.. te-ai supărat, jupâne?..“
 Ițic, sare — ca un leu:

— „A! răpusu-mi-ai și fiul?..
 „Iți plătesc eu astăzi ție!..
 „Stai!“ și de grumazi l-înhață,
 „Să-l sugrume, să-l sfâșie!..

Neclintit din loc, Păcală
 De mânia lui râdeà.
 — „Hei!..“ îi zise 'n lături dându-l,
 „Ce te rățoești așa?..

„Insu-ți dumneata, jupâne,
 „Ți-ai svârlit odrasla 'n râu;
 „Totuș dumneata te superi?..
 „Ia să-ți pui mâniei frâu!

„Vezi să nu te 'ntorci acasă
 „Cu spinarea jupuită!..
 „Aș!.. acestea-l scot pe Ițic
 Și mai tare din sărită.

„Cum? ce-ai zis? Ha! ian așteaptă,
 „Câine! șarpe veninos!
 „Iți arăt eu jupuială!..
 Ș'un pietroi luă de jos.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dar Păcală se repede,
 Strâns cu dreapta mi-l înșfacă;
 Iar cu stânga scoate 'nscrisul
 Din șerpar: — „Stăpâne!.. iacă!

„Pe această hărțulie
 „S'află scris ce mi-ești dator!
 „Azi să mă omori voit-ai,
 „Și-aș putea să te omor.

„Dar eu nu vreau... decât ceea
 „Ce se spune-aici în scris!
 „Pregătește-ți deci spinarea...
 „Auzit-ai ce ți-am zis?“

Lifta în brațe-așa voinice
 Lănțuit când se văzù,
 Din întărâtată fiară
 Miel îndată se făcù.

— „De!“ gândià. „Mă are 'n mână.
 „E mai tare, din păcate“.
 Și 'ncepù să se tocmească:
 — „Ian ascultă, măi argate!

„Văd că-s vinovat și nu vroiu
 „Impotrivă-ți a mă pune;
 „Ești în dreptul tău a-mi face
 „Tocmai cum înscrisul spune.

„Inșă, iartă, fie-ți mila,
 „Nu mă jupui prea tare;
 „Căci să rabd așa durere
 Nu voiu fi mă tem, în stare.

„Cu cosorul pe spinare
 „Mulțumește-te a-mi face
 „O sgârâitură două,
 „Și mă lasă-apoi în pace.

„Că doar azi e 'ntâia oară
 „Când m'am supărat pe tine“.
 — „Da?.. așa grăește 'nscrisul?..
 „Să te iert, sărman de mine?..

„Milă? milă zici să-mi fie?..

„Hei!.. dar oare dumneata

„Ai avut vr'odată milă,

„De când ești de cineva?..

„De argații d'astăvară

„Ti-a fost milă, vai de ei? —

„Când slutitu-i-ai cu briciul?..

„Și erau chiar frații mei!..“

Auzind aceste Ițic,

Ce să zică?.. ce să facă?..

Haina lungă de pe spate

Și cămașa și-o desbracă.

— „Hai! ce-i scrisă se mplinească“.

Dar Păcală... nu se'ndură.

Fața-i se 'mblânzi: — „Ori lasă!

„Nu-ți fac nici o 'nțepătură!

„Iacă, te-am iertat!“ și sacul

Ridicându-i-l de jos,

Toarnă cărțile pe iarbă:

— „Na, rămâi d'azi sănătos!

„Eu te las... Pe cărți... citește,

„Poftă dacă ți-o veni;

„Sacu-l iau cu mine însă,

„Că la drum mi-o trebuì..

„Doar atâta-ți iau sâmbrie;
 „Pentru slujba ce-ți făcui!“
 „Astfel cuvântând flăcăul,
 A plecat în drumul lui.

.....

Chiar atunci, de dup' o culme,
 Răsărià și-al zilei domn,
 Soarele, scaldând în aur
 Câmpul deșteptat din somn.

* * *

Ș'unde-a mers de-aci Păcală?
 Stați, mai ascultați la mine!
 Pân' aici.. nimica toată;
 Ce-i frumos, de-acuma vine.

XIV.

MIREASA.

După ce-a lăsat pe Ițic
 Lângă râu, precum v'am spus, —
 Hai! cu sacu gol pe-o mână, —
 Tot a mers pe râu în sus:

Pân' ajunse 'ntr'o pădure
 Mândră, de stejari frunzoși.
 Iară pe un deal acolo:
 Plini stejarii... de gogoși.

— „A!“ gândi Păcală 'n sine,
 „Ia stai, tot n'am ce să fac...“
 Și-a cules gogoși de tufă,
 Câte-i încăpură 'n sac.

Șterge-o iar la drum pe urmă!..
 Dar d'odată... s'a oprit.
 Înaintea sa aude
 Cântece... și chiuit..

Iat' apoi un șir de cară
 Țărănești... cu brazi gătite,
 Trase tot de câte patru
 Boi cu coarne poleite;

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar în cară: oameni, fete,
 Și femei, ca niște flori,
 Lăutari cântând din cobză
 Și din naiu și din viori..

Ba, călări, pe lângă cară,
 Mai veniau în șir flăcăi,
 Dând la focuri din pistoale,
 De sunau coline, văi.

Cum vedeți, erà o nuntă.
 Mirele-și duceà acasă,
 Dintr'un sat vecin într'altul,
 Pe iubita lui mireasă.

Și nuntașii — ca nuntașii! —
 Iubitori de vorbă multă —
 Cum zăriră pe Păcală,
 Incepură: „Ian ascultă!..“

„Ce-ai, măi, în sacu-acela?..“
 — „De!“ glumi el, „niște ouă!“
 — „Bre!.. de unde-atâtea frate?..“
 „Nu poți să ne spui și nouă?..“

— „Cum de nu?.. Pe dealu cela, —
 „Il vedeți? — sânt mii copaci
 „Plini cu ouă d'al de-acestea...
 „Să umpleți... un car de saci!“

BCU Cluj / Central University Library Cluj
 — „Zău?“ și mire, cuscri, oaspeți, —
 Hai și ei pe deal, săracii,
 Cât clipești, să strângă ouă
 Din copaci, — să-și umple sacii...

Rămăsese 'n drum mireasa
 Singură doar, într'un car,
 Strălucind vederii, mândră,
 Ca o ruje 'ntr'un pahar.

— „Tii!“ grăi Păcală 'n sine,
 „Uite ce boboc de floare!
 „Copiliț' așa frumoasă
 „N'am mai întâlnit sub soare!“

Inșă ea oftă, sărmana,
 Și plângea nemângăiată...
 El pășește 'ncet spre dânsa:
 — „Ce-i cu tine, mândră fată?..

„Ce plângi, azi, când ești mireasă?“
 Ea, mai jalnic a oftat.
 — „Nu ți-o fi pe plac, se vede,
 „Omul care te-a luat?..“

„Mă miram și eu, văzându-l:
 „Ce-ai avut de te-ai unit,
 „Tu, fetiț' așa frumoasă,
 „C'un bărbat așa pocit?“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— „Hei!“ grăi cu lacrimi fata.
 „M'am unit, așa crezi?.. eu?..
 „Mă siliră, mama, tata...
 „Nu l-au vrut pe-alesul meu!..“

Auzind așa Păcală:
 — „Știi ce, dragă fetișcană?..
 „Decât să jelești, mai bine:
 „Dracului să-i dai pomană!

„Spune-mi, vrei să scapi de dânsul?“
 — „Mai mă 'ntrebi dacă voesc?
 „Păi... de azi de până 'n ziuă,
 „Doar la asta mă gândesc:

„Cum să scap?.. ar fi vre-o cale?“
 — „Lucru-ți pare-atât de greu?..
 „Fii pe pace, dragulițo,
 „Că te scap îndată eu.

„Dă-te jos și hai cu mine
 „In desiş, colea, de vale.
 „Tu să 'mbraci a mele haine,
 „Eu să 'mbrac pe ale tale.

„Ia și sacul meu p'un umăr...
 „Și te dū p'aci 'ncoleă...
 „Ce voiu face mai departe
 „Eu, aceasta-i treaba mea!“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— „Bun!..“ și 'ntr'un desiş intrară.
 Fata 'n haine de bărbat,
 Și cu sacul lui Păcală
 Pe un umăr... a plecat.

Apoi grabnic și Păcală
 Hainele miresei 'mbracă,
 Se așează 'n car pe ladă
 Ochii tot în jos îi pleacă;

Iși acopere obrazul
 C'o basma, să nu se vază; —
 Oaspeții când s'or întoarce,
 Că-i mireasa 'n car să crează.

Iată-i, prăpădiți, nuntașii,
De zădarnice-alergări,
Vin în șir toți, încărcându-l
Pe Păcală de ocări.

— „Mincinosul!.. Potlogarul!..
„Unde-i?.. Ia-l de unde nu-i!..
„Bine c'a spălat, măi frate,
„Putina!.. norocul lui!..

„C'ar vedeà acum pe dracul!..
D'al de-aceste îndrugând,
Pe la locul lor prin cară
Așezatu-s'au la rând.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Apoi: „Cea bou!“ „Hăis Plăvane!“
Nunta iar la drum pornește...
Mirele vedeà, nu-i vorbă,
Că mireasa 'n jos privește.

Și că-și ține ochii, fața,
Sub năframă tot mereu.
Inșă... ce-are-a face?.. „Las-o!..
El și-a zis în gândul său.

„Plânge, ca ori-ce mireasă...
„Are să se potolească...“
D'unde să-i fi dat prin minte
Rău, ceva, să bănuiască?

Tot aşà acasă 'n urmă,
 Când se veseleau toți, bând,
 Că-i vr'un șiretlic la mijloc,
 Cu-i i-ar fi trecut prin gând?

Se mirau d'un lucru numai,
 Unii: cum — cu tot amarul —
 Cară-atât de des la gură
 Vin, mireasa, cu paharul?..

După cină, când nuntașii
 Pe acasă toți plecară:
 Mirele și cu mireasa
 In odaia lor intrară.

Iar mireasa, ia de mână
 P-al ei mire — afumat —
 Și-i grăește cu sfială:
 — „Știi ce, scumpul meu bărbat?..

„O viață nouă 'ncepe
 „D'azi încolo pentru mine..
 „Și cu Dumnezeu tot lucrul
 „Să se 'nceapă este bine..

„Fii bun, lasă-mă o clipă,
 Singură, netulburată —
 „Să mă 'nchin pe prisp' afară
 „Celui ce la toți ni-e tată.

El, știind că fata 'n silă
 Il luase, nu de voe,
 Și temându-se că fuge:
 — „Aș!“ îi zise, „ce nevoie?

„Altădată!.. mâine, dragă!
 „Te închină, cât poțtești“.
 — „Vezi?“ oftă atunci mireasa,
 Amărită. „Vezi cum ești?..

„Tiu și eu l'atâta lucru...
 „Doar atâta te rugaiu!..
 „Și să nu mă lași?.. Of! Doamne!..
 „Pentru ce mă măritaiu?..

. . . BCU Cluj / Central University Library Cluj . . .

„Nu cred însă... nu se poate
 „Să-mi nesocotești rugarea!
 „Intre noi voiești să între
 „Chiar de-acuma supărarea?..

„Lasă-mă, că nu fug, frate,
 „Nici nu stau cât lumea doară!..
 „Uite... leagă-mă de glesne,
 „Dacă vrei, cu-această sfoară...

„Ca să n'ai gând rău... și ruga
 „De-i vedeà că prea mult ține:
 „Scutură de sfoar' odată...
 „Cât clipești, sânt lângă tine!..“

Auzind așa bărbatul:
 — „Na!..“ o leagă d'un picior.
 „Du-te, dar... să vii degrabă,
 „Că te-aștept nerăbdător“.

* * *

Și Păcală pleacă 'ndată. —
 Iar în tindă, se oprește;
 Dela glesne-și tae sfoara
 Apoi cată, — scotocește...

Haine bărbătești frumoase
 Scoate dintr'un colț de ladă,
 Și 'mbrăcându-le 'ntr'un suflet,
 Iese repede 'n ogradă.

Vede-un țap dormind pe prispă...
 Haț! de coarne sfoara-i leagă, —
 Sare pe din dos pârleazul,
 Apoi.. tunde-o, nene dragă!..

O tulî spre câmp încolo...

.
 Câinii, deșteptați, lătrară.
 Mirele-auzî un sgomot
 Și lătrat de câini pe-afară.

Dar credea că la mireasă,
 Hămăesc... și mai stătù...
 — „De!“ gândià la urmă 'n sine,
 „S'a 'nchinat destul acù...“

Și smucì de sfoar' odată.
 Aș!.. Nimic!.. — „Bre! tot se roagă?
 „Ce atâta rugăciune?...
 „Nu cumva-i lipsește-o doagă?..

„Mâine, frate... dimineață,
 „Să se 'nchine: vreme n'are?..“
 Apoi iar smucì de sfoară,
 Cu putere și mai mare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și strigă de lângă vatră,
 Și pe nume pe mireasă:
 — „Hei!.. la naiba, fă!.. Mario!..
 „N'ai să vii odată 'n casă?..“

Dar cu cât de sfoară dânsul
 Mai înverșunat trăgeà,
 Cu atât mai mult mireasa
 A se dà 'napoi păreà.

Ba nerăbdătorul mire
 Auzì și-un sbierat, care
 Semănà a bebăire,
 Nu a glas de fată mare.

Speriat atunci românul,
 Se repede-afară 'ntins...
 Of, și cum s'arăt prin vorbe
 Ciuda care l-a cuprins:

Când în loc să deà cu ochii
 De-al miresei chip frumos,
 El se pomeneste 'n față-i —
 Cu urîtul țap bărbos!?

* * *

Pe Păcală 'n vremea asta
 Mi-l-au dus departe pașii.
 Iată-l în pădurea unde
 Se 'ntâlnise cu nuntașii.

Merge pe un drum, alene,
 Printre ulmi, tot merge 'ntr'una,
 Ne 'nsoțit în cale-i decât
 De stăpâna nopții, luna.

XV.

PĂCALĂ ÎNSURAT.

Scumpă este 'n tinerețe,
 Dulce-i viața de flăcău; —
 Ca o pasăre prin crânguri,
 Să trăești de capul tău;

Nimeni grija să ți-o poarte,
 Nici tu grija nimănui;
 Noaptea unde te apucă
 Mâna căpătâi să-ți pui;

Și să dormi, pân' te deșteaptă
 Soarele de dimineață.
 Dup' un timp... te saturi însă
 Și de-acest fel de viață.

Și din zi în zi, p'al vieții
 Plaiu cu flori ce rîd la soare,
 Simți că tot mai greu ți-e drumul
 Făr' o soață iubitoare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ce să-i faci?.. Așa-i — pe semne —
 Scris în pravila cerească...
 Nu-i făcut pe lume omul
 Singur traiul să-și trăiască!

Astfel ajunsese 'n urmă
 Și Păcală!.. Nicăirea
 Nu putea d'un timp îcoace
 Să-și găsească mulțumirea.

O duceà zi noapte, bietul,
 Intr'un foc și 'ntr'un oftat...
 Ii venise, pasă-mi-te
 Și lui vremea de 'nsurat.

Să te însori?.. Din gură, lesne-i
 Vorba asta de grăit;
 Lucrul însă — Doamne!.. greu e
 Fără greș de 'ndeplinit!

Dac' ai ști — când duci mireasa
 De l'altar spre vatra ta,
 Că 'n locașul tău, cu dânsa,
 Fericirea va intra:

Ce-ai mai zice?... Dar se poate, —
 Nunți de-acelea nu sânt rari —
 Să-ți aduci pe dracu 'n casă
 Cu ospăț, cu lăutari.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și să nu fii om a-l scoate
 Nici cu arhierii afară!..
 Cum să faci, ca mai la urmă
 Rău să n'ai de ce să-ți pară?

Ești sărac și iei săracă? —
 Amărit îți este traiul;
 Grijiile se țin de capu-ți,
 Cum de oi se ține scaiul.

Iei bogată?.. intri slugă...
 Foc ți-e prânzul, foc ți-e cina...
 In locașu-ți o să cânte:
 Nu cocoșul, ci... găina.

Iei urîță?... ți-e urîță!
 Iar frumoasă, ca să-ți placă;
 Dar atunci... plăcere oare
 Numai ție o să-ți facă?..

Le știà el astea, toate!..
 Inșă: — „Ce-o dà Dumnezeu!..
 „Rău cu rău“ gândià 'ntru sine,
 „Dar... mai rău e făr' de rău“.

Și colo, prin cărneleagă —
 Și-a văzut cu ochii visul;
 Iși aveà 'ntr'un sat: soția,
 Casa lui, cu tot dichisul.

BCU Cluj / Central* University Library Cluj

Două, trei luni... vorba ceea:
 „Sita nouă 'n cuiu se ține“
 Cu tovarășa-i Păcală,
 A trăit ca 'n raiu de bine...

Dar mai este-o zicătoare:
 „Boii se cunosc la jug...
 „Pe român, ce poate, nu-l știi,
 „Pân' cu el nu intri 'n plug“.

Tot așa, biet, și Păcală,
 Numai după luni vr'o șease
 Pricepù deplin: vieța,
 Cam cu cine și-o legase.

Soața lui erà, se zice,
 Intru toate... potrivită:
 Nici prea prea, nici foarte foarte,
 Nici frumoasă, nici urită;

Nici bogată, nici săracă
 Prea afară din măsură.
 Un cusur aveà ea, numai:
 Că erà... cam rea de gură!

Când se nimerià să-și iasă
 Din sărită mai ales!..
 Iar aceasta, din păcate,
 Se 'ntâmplà... așa de des!..

Din minută 'n ceas aproape...
 Căci nimic ei nu-i plăcèa
 Să se facă 'n casă altfel,
 Decât cum o zice ea.

Vorba ce-a rostit odată,
 Sfântă trebuià să fie,
 De i-ar fi scăpat din gură
 Cea mai boacănă prostie!

Și erà de-ajuns din vorbă,
 El, măcar c'un pas să-i iasă,
 Ca de gura ei să n'aibă
 Toată ziua pace 'n casă.

Incepeà din zori, drăguța,
 Strigătele-i și ocara,
 Și sfârșià cu cicălitul
 Când picà de somn doar, seara.

.

La 'nceput.. zâmbià Păcală:
 „Las'!.. cu timpul s'o 'mblânzi!..“
 Aș!.. ea se făceà — smeoaiica —
 Mai cu draci din zi în zi!

„Hm!.. așa voești s'o ducem
 „Veșnic, scumpa mea soție?..
 „Liniște 'n căsuța noastră
 „Niciodată n'o să fie?“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Astfel dânsul într'o noapte
 Se gândià cu ochii 'n grindă,
 Neviind din înălțime
 Ațipirea să-l cuprindă.

Căci odoru-i de nevestă
 Pân' atunci mi-l cicălise,
 Pentr'un lucru de nimica
 Ce prin cap ei îi trăsnișe.

„Poale lungi și minte scurtă!
 „Vrei, în loc să-ți fiu bărbat,
 „Tu să-mi fii stăpână mie?..
 „Să mă porți ca p'un argat?..

„Bine!.. fii pe pace dară!
 „Pân' acilea n'am fost bun.
 „Ai să vezi de-aci nainte
 „Cum ştiu eu să mă supun“.

Şi abià spre ziuă, bietul,
 Aţipì cu vai, cu chiu. —
 Dar în zorii dimineţii:
 — „Hei!.. nu vezi că e târziu?..

„Mişcă-te!“ 'ncepù de-odată,
 Iarăşi, soaţa-i' artăgaşe.
 El, cască la dânsa ochii:
 — „Ce-i, puicuţă drăgălaşe?..“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— „Prostule!.. mă iei la vale?..
 „Ace, n'am azi, nici de leac..
 „Vreau să cos!.. Hai, pleacă iute,
 „Cumpără-mi din târg un ac!

„Dar să nu-l pierzi, pân' acasă!..
 „Auzit-ai?.. Pune-l bine!
 „Că de-l pierzi, e foc!..“ „Aş, dragă!
 „N'aveà grije! las' pe mine!“

Şi sculându-se Păcală,
 A plecat. Iar pe 'nserate,
 Când sosì din târg: — „Ei, unde-i?
 „Unde-i acul, măi bărbate?

— „De, nevestă! ca să nu-l pierd,
 „Unde ciorilor să-l țin?... —
 „Dela târg, pe drum încoace,
 „Mai venià și-un car cu fân —

„Il pusei în car!.. Și acuma,
 „La sosire, m'am oprit,
 „Răscolii tot fânul.. geaba!..
 Acul.. nu l-am mai găsit!“

Auzind aceste vorbe,
 Foc ea se făcù și pară:
 — „Vai!“ se repezi cu gura,
 „Trântorule!.. pierdevară!..

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Nici măcar de-atâta lucru
 „Nu fuși harnic să 'ngrijești?..
 „Cum?.. în fân se pune acul?..
 „D'apoi unde?..“ — „Tont ce ești!..

„Trebuià 'n cămașe, uite,
 „Icea să-l înfigi, la piept..
 „Dare-ar dracu 'n tine-acuma,
 „Să te facă mai deștept!“

— „In cămașe?.. Bine, dragă,
 „Las' c'ășa fac altă-dată!..
 „Iart'acuma!.. Aș!.. femeea:
 Toată seara... ne 'mpăcată!

Iar în ziua următoare:

— „Hai!“ răstită-i zice iară,
 „Este vremea plugăriei..
 „Nu vezi toți din sat cum ară?

„Numai boulenii noștri
 „Rumegă nepuși la jug..
 „Plugul ni-e stricat.. Mergi, iute,
 „Ia din târg un fier de plug.

„Dar să nu-l pierzi și pe-acela,
 „Ca și acul ieri, creștine!..
 „C'apoi... nu știu ce se 'ntâmplă!“
 — „Aș!.. se poate?.. vai de mine!..“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și plecă din nou Păcală. —
 Iară când s'a 'ntors acasă:
 — „Ei, venit-ai?.. Unde-i fierul?..
 „Adă-l, pune-l ici pe masă“.

— „De, nevastă!.. nu-i nici fierul!..
 „Să-l înfig la piept am vrut,
 „Cum mi-ai zis, pân' ce cămașa-mi,
 „Uite-o! sdreanță s'a făcut.

„Dar socoți că stà, al naibi?..
 „Aș!.. cădeà mereu la vale.
 „Ce erà să-i fac la urmă?
 „Il lăσαι acolo 'n cale..

„Și venii cu mâna goală“.

„Vai! trăsni-te-ar!.. Ești în firi?..

„I'auzi!.. In cămașe? fierul?!..

— „Da, femeș!.. Ce te miri?..

„Să-l înfig acî 'n cămașe,

„Nu mi-ai zis chiar tu?— la dracul!

„Ai uitat, de ieri pân' astăzi?“

— „Acul, trântorule!.. acul!..

„Iară fierul, la spinare

„Trebuie să-l fi' adus,

„Dac' aveai un pic de minte, —

„Adormi-te-ar Al de sus!“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— „La spinare?.. Bine, puico!..

„Mâne-așà voiu face... lasă!..“

Și a doua zi, Păcală,

C'un ogar veni acasă.

In spinare-l adusesese,

I-atârnà pe spate mort.

— „Na!.. abia mă țiu... Puterea

„Mi-s'a dus, de când îl port“.

— „A...“ femeea, când îl vede,

Iar pe el cu gura sare:

„Ce-ai făcut?.. Innebunit-ai?..“

Iar Păcală: — „La spinare!..

„La spinare, nevestico,
 „L-am luat, precum mi-ai spus?
 „Și povăța ta 'nțeleaptă
 „Uite 'n ce hal m'a adus!

„Doar o rană mi-e spinarea!..
 „Dacă nu-l strângeam de gât,
 „Ca să-și dea suflarea 'n mână-mi:
 „Pace!.. m'ar fi omorît!..“

Ea, fierbea de supărare:

— „Aolio! ce nătărău!
 „Piei din ochii mei, degrabă!..
 „Când te văd îmi vine rău.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Imi păreai mai treaz la minte,
 „Pân'acum, și mai cu rost.
 „Dar dela o vreme... nu știu!..
 „Văd că dai în gropi, de prost!

„Cum se poate 'n lumea asta
 „Om cu cap așa năuc?..
 „Of!.. mai bine... ia-mă Doamne,
 „Decât tot așa s'o duc!“

— „Nu înțeleg“, grăi Păcală,
 „Pentru ce te-ai supărat;
 „Când eu am făcut, nevastă,
 „Chiar cum tu m'ai învățat“.

— „Eu, te-am învățat vr'odată,
 „Eu, asemenea prostii?
 „Ah! ești beat, ești beat, pe semne!
 „Ce vorbești, tu nici nu știi!..

„Fierul zis-am la spinare
 „Să-l aduci, bre!.. nu 'nțelegi?..
 „Iar ogarul, cu o sfoară
 „Trebuie de găț să-l legi.

„Și 'ntr'o mână de mâncare:
 „Pâine, sau vr'un os, să iei,
 „Și să-l chemi frumos, grăindu-i:
 „Cuțu, cuțu!.. na! Grivei!“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— „Tii!.. așa e!.. Vezi, păcate?..
 „Asta nu mi-a dat prin minte.
 „Bine că-mi spuseși, femee; —
 „Las' c'așă fac d'azi 'nainte!..“

— „Zău, să-ți bagi în cap bărbate,
 „Mințile, de-acù, mai bine;
 „Că de nu... te dau la naiba!
 „Mult, eu n'o mai duc cu tine!“

.
 Ziua următoare însă
 Iată intră o vecină
 La nevasta lui Păcală,
 Și-i grăește: — „Soro, vină!“

„Vină până 'n drum la poartă,
 „Repede, să-ți vezi bărbatul,
 „Cum de-a lui prostie râde
 „De se prăpădește satul“.

Ea la poartă-atunci se duce,
 Cu pași iuți, — și ce, să vază?
 De necaz și de rușine,
 Biata, mai în drum să cază!

Soțul ei târă de sfoară
 După sine cătră casă,
 Dela târg, o jumătate
 De purcel ce cumpărase.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și-aruncându-i bucățele
 Dintr'o pâine: — „Vino, hei!..
 Ii zicea mereu din gură,
 „Cuțu, cuțu!.. na! Grivei!..“

— „Vai!..“ nevasta iar, cu gura,
 Dela poartă l-a luat:
 „Dar aceasta ce mai este?..“
 — „Ce?.. nu vezi?.. Te-am ascultat!

„L-am legat c'o sfoară... uite-l!..
 — „Ei!.. acum... s'a hotărît!
 „Piei din ochii mei!.. De tine
 „Sânt sătulă până 'n gât.

„Nici să nu mai intri 'n casă,
 „Să te duci unde și-a dus
 „Mutul iapa!.. hai, pe dată!..
 „Auzit-ai ce ți-am spus?..

„Ințeles-ai?.. om cu mintea
 „Zăpăcită și neroadă!..“
 Iar Păcală: — „Vezi, nevastă?..
 „D'aia n'are ursul coadă!

„Tu mă 'nveți prostii; și tot tu,
 „Când le fac, mă dojenești?..
 „Cum mi-ai zis făcuii, întocmai!..
 „Pentru ce dar mă gonești?“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— „Piei, zănatecule!.. n'auzi?
 „Să te văd în fața mea,
 „Când o face plopul pere.
 „Sau... când ceafa mi-oiu vedeà!

„Pâine, sare, pe un taler,
 „De-azi nainte, eu cu tine
 „Să mănânc... ferit-a sfântul!
 „Moartă să mă vezi mai bine!..“

— „Va să zic' așa ți-e vorba,
 „Soțioara mea cea bună?
 „Zile fericite nu vrei
 „Să mai ducem împreună?..

„Bine, dragă!.. Niciodată
 „N'am călcat cuvântul tău;
 „Iacă, te ascult și-acuma:
 „Plec!.. rămâi cu Dumnezeu! —

„Sufletul deși mă doare!..“ —
 — „Drum bun!.. Du-te și te 'neacă
 „Unde-i gârla mai adâncă,
 „De durere ca să-ți treacă!

„Fă ce ți-o plăceà, bărbate,
 „Numai... du-te! și mă lasă!
 „C'un neghiob ca tine, nu vreau
 „Să mai ții de astăzi casă“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
 Și intrând femeea 'n tindă,
 Îi trânteste ușa 'n nas.
 El, atâta așteptase!..
 A plecat cu grabnic pas.

.....
 — „Iată-mă scăpat!.. De-acuma,
 „Certe-se cu cine-i plăce!..
 „Ea, trăgeà tot cea... eu, hăisa!..
 „Nu ne potriveam, și pace!..“

XVI.

RĂMĂȘAGURI C'UN BOER.

Despărțit de-a sa nevastă
 Ce-i făceà vieaț' amară,
 Iată-l pe Păcală, singur
 Trierând din nou cea țară...

Și rîzându-și de-ale lumii
 Neghiobii, azi într'un sat,
 Măine 'ntr'altul, — ca nainte,
 Pân' a nu se fi 'nsurat.

.

După multă colindare,
 Intr'un sat s'a oploșit;
 La o curte boerească
 Slujitor pe an tocmit.

Ș'acolo 'ntr'o zi de iarnă,
 Fiind vorba printre-argați
 Despre ăi cu mâna lungă, —
 El sări 'n sus: — „Măi fărtați...

„N'am pus pînă astăzi mâna
 „Nici p'un ac străin, v'o jur;
 „Dar d'aș vreà... eu și cămașa
 „De pe om aș ști s'o fur:

„Fără să mă simță omul...

Ceilalți, râseră de el:

— „O-lio-lio!... cam prea te lauzi!..

„Las-o mai pe jos nițel!..“

— „Nu mă credeți?.. Fac prinsoare

„Cu oricine!.. — „Da?..“ îi zise

Din cerdac atunci boerul,

Care toate le-auzise.

„Fă prinsoare deci cu mine.

„Fură-mi, d'astăzi pân' la anul,

„Dacă poți, din jug, voinice,

„Dela muncă, pe Bălanul...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Și de-mi faci isprava asta,

„Boul scump al tău să fie!

„Nu?.. să stai trei ani în curte-mi

„Slugă, fără de simbrie“.

„Ții prinsoarea?“ — „Țiu, stăpâne!

„Cum să n'o țiu? Hai, noroc!“

Apoi, ce făcù boerul?..

Doi argați a pus, pe loc —

Doi, — din cei mai vechi la curte —

Tot lângă Bălan să șează

Ziua-noaptea, și de dânsul

Ca de ochii lor să vază!

Iar Păcală?.. toată iarna
De-alte treburi își vedeà —
La prinsoarea cu stăpănu-i
Par'că nici nu se gândià.

* * *

Dete Cel sfânt, milostivul,
Iarăși, după aspra iarnă,
Pe-ale țării plaiuri dulcea
Primăvară să s'aștearnă.

Ciocârlii cântau prin aer,
Lăudând pe Dumnezeu...
Iar pe câmp în jug la pluguri,
Boii se 'ncordau din greu.

Și eșià pe câmp în faptul
Dimineții și Bălan,
De trăgeà la plug alături
Cu tovarășu-i Joian...

Când văzù așa Păcală,
Se sculă odată 'n zori,
Merse 'n curte la o cloșcă
Ce-și vedeà de pușori.

Prinse dintre pui vr'o zece,
I-a muiat în cleiu topit,
Dup' aceea 'n praf de aur
Lucitor i-a tăvălit.

Și 'ntr'o mânecă vârându-i,
Hai de prin huzeag spre grind,
Unde din ajun văzuse
Pe Bălan la plug muncind.

Acolo... sloboade puii
Rasna peste-ogor s'alerge,
Fără să mi-l vadă vr'unul
Din argați... Apoi — o șterge.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În huzeag din nou s'afundă
Și s'așează la pândit...
Cei cu plugul, când ajuns'au
Lângă pui s'au încrucit.

— „Tii!.. ai mai văzut minune
„Ca aceasta frățioare?..
„Pui de aur!.. Ia privește-i,
„Ce frumos lucesc la soare!

„Haisă-i prindem!“ „Haidem frate!“
Și lăsând și plug și boi,
Alergară ca să prinză
Pui de aur, amândoi.

Puișorii fug, să scape;
 Slugile pe urma lor!..
 Până ce-au ajuns cu goana,
 Hăt, departe de ogor.

Lui Păcal' atunci d'un zâmbet
 Fața i se luminează.
 Ese din tufiș pe dată,
 Lângă boi se furișează.

Tae lui Bălan fuiorul
 Dela coadă, și i-l vâără
 Lui Joian pe gât,... doar vârful
 Să i se zărească o țără...

Scoate dela jug resteul,
 Pe Bălanu' mi-l desjugă;
 Și arzându-l c'o răchită,
 Ia-o peste câmp la fugă.

A pierit cu el degrabă
 Colo 'n păduricea deasă. —

.
 Slugile, au prins din cârdul
 Cel de pui vr'o cinci sau șase.

Când se 'napoiară însă,
 Ce să vază?... Doar Joian
 Mai erà în jug acolo..
 — „Doamne!.. unde-o fi Bălan?..“

„Par'că-l înghiți pământul!..
 „L-am lăsat aci, la plug!..
 „Cum pieri așa de iute?
 „Cum putù pieri din jug?..“

Dar d'odată, unul vede
 La Joian fuioru 'n gură:
 — „Vai!.. mânca-l ar să-l mănânce
 „Fiarele de stârpitură!..

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Iacă unde e Bălanu!“
 — „Unde, frate?.. aiurezi?“
 — „Uite!.. l-a 'nghițit Joianu!..
 „Coadă-i stă 'n gâtlej!.. n'o vezi?..“

— „Ii!.. așa, măi!.. zău, așa e!..
 „I se vede vârful-afară!..
 Și lăsând acolo plugul,
 Fuga la conac plecară..

Spuseră 'ngroziți minunea
 Ce-au văzut că s'a 'ntâmplat:
 Cum Bălanul nu-i ca 'n palmă,
 Căci Joianu l-a mâncat!..

Când îi auzi boerul,
 A 'nțeles pe dată ce-i.
 — „Ați înnebunit?.. le zise,
 Repezindu-se la ei.

„Tonților!.. așa prăpăstii
 „Cum puteți să-mi spuneți oare?..
 „Bou pe alt bou să mănânce,
 „S'a mai pomenit sub soare?..

„Aș!.. vi-l șterse pe Bălanu
 „Năzdrăvanul de Păcală!..
 „D'aia, trântorilor!.. d'aia
 „Vi-l-am dat în socoteală?..

„Hai!.. că nu știu ce se 'ntâmplă!..
 Să pieriți din fața mea!..“

.

Iar Păcală?.. Stând pe-aproape,
 Dup' un gard: de răs... murià!..

* * *

La ameazi, el stă 'n portiță.
 — „Ei!“ boerul păgubaș,
 Ii grăi dela fereastră,
 „Pe Bălanu mi-l luași.

„Dar să-mi furi din grajd acuma
 „Calul meu frumos, de șea,
 „Pe neprețuitul Murgu,
 „Care are 'n frunte-o stea.

„Vreme pentru această treabă,
 „Iacă-ți dau... un sfert de an.
 „Și de-i face-o și pe-aceasta,
 „Zău că ești un năzdrăvan!

„Calul, mult mai scump ca boul,
 „Tot averea ta să fie!
 „Iar de nu: să stai în curte-mi
 „Trei ani fără de sâmbrie...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Ții prinsoarea?.. — „Țiu, stăpâne,
 „Cum nu?.. Am azi pe Bălan;
 „Vroiu să fie al meu și Murgul,
 „Pân' va trece-un sfert de an.

— „Hm!“ gândiă zâmbind boerul,
 „Zău?.. așa vrei?.. Bine, bine...
 „M'ai rămas tu cu Bălanul,
 „Dar cu Murgu... las' pe mine!..“

Și supt pază-și puse calul,
 Cum... mai rar s'a pomenit!..
 Doi străjeri steteau la ușa
 Grajdului necontenit, —

Cu topoare grele 'n mână,
 Gata 'n frunte-a mi-l tocă
 Pe 'ndrăznețul ce pe-acolo
 Doar să treac' ar cutezà...

Fie cine-ar fi... afară
 De boer!.. Un alt argat
 Il țineà pe cal de coadă
 Ziua-noaptea ne'ncetat.

Iar un altul de căpăstru;
 Ș'un al cincilea, mai mare
 Peste toți, în sea pe Murgu
 Nepristan ședeà călare.

.

Ei, Păcală! cu Bălanul
 Ți-ai făcut tu ale tale!
 Să vedem acum cu Murgul
 Cum ai să o scoți la cale?...

Aș!... el, nici că se gândește!
 Tace, până una-altă —
 Cum făcuse și cu boul —
 Lasă lucrurile baltă.

.

Intr'o zi, — sfințise tocmai
Soarele strălucitor
Și boerul stă de vorbă
Cu nevastă-sa 'n pridvor.

Când d'odată iacă intră
De pe drum o cerșetoare
Gârbovă, abia târîndu-și
Ostenitele-i picioare.

— „Fiți, boerule, cucoană,
„Milostivi c'o scăpătată!
„Ca să aibă 'n ceruri milă
„Și de voi, slăvitul tată!..

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Cât e soarele deasupra,
„Tot mai umblu... nu mă las;
„Dar pe dată ce-asfințește,
„Nu mai văd să fac un pas.

„Dați-mi loc de mas pe-acilea,
„Pân' s'o lumine de zi!“
— „Bine, hai!“ boeru-i zise,
„Te-aciuiază, unde-o fi..

„Batătura-i largă, babo!
„S'ar putea să nu-ți dăm loc?...“
— „Să vă dee cel din ceruri
„Sănătate și noroc!“

...Și se duce, s'aciuiează,
 Baba, colo mai de-oparte,
 Pe niște ogrinji, — de ușa
 Murgului cam nu departe. —

Și din când în când din traistă
 Scoate, duce 'ncet la gură
 Un ulcior, și ridicându-l,
 Soarbe câte-o 'nghițitură.

Apoi iar în traistă-l pune. —
 Bieții păzitori, zărind
 La măsea cum trage baba,
 Se uitau din grajd cu jind.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar când se 'nnoptează bine,
 Ese unul și mi-o 'ntreabă:
 — „Ce tot sugi așa cu poftă
 „Din ulciorul ăla babă?..“

— „Ia, niște rachiu, băete...
 „Ce să fac, măicuță dragă?
 „Tot cu supărări pe lume
 „Să mă lupt o vieață 'ntreagă?

„Mulțumiri să n'am nici una?..
 „Ce rachiu!.. de-ai ști!.. Te unge,
 „Când îl dai pe gât, nu alta!..
 „Cât să bei, tot nu-ți ajunge!..

„Ăsta câteodată singur,
„De necazuri mai mă scapă!..“

.
Bietei slugi, de poftă, gura,
Incepù să-i lese apă.

— „Nu ne dai un pic și nouă?...
„Dă-ne, ca să ne 'ndulcim
„Și noi puțințel amarul...
„Că destul ne chinuim —

„Tot păzind ici calu-acesta,
„Zi și noapte, ceas cu ceas:
„Nu cumva Păcal' al naibi
„Să ni-l șteargă de sub nas“.

— „Bucuroasă, dragul babei!
„Sunt săracă, vezi prea bine,
„Dar ce am, să 'mpart cu alții,
„O plăcere-i pentru mine!

„Fă-te mai încoà, băete...
„Pe sfârșite mi-e ulciorul!
„Ci... mai am aici un altul,
„Plin!.. poftim... alină-ți dorul...

„Apoi dă și la tovarăși...”

.
 Omul ià ulcioru 'n mână,
 Și spre buze ridicându-l,
 Trage-i!... ca dela fântână.

Hai cu el în grajd pe urmă,
 Altuia i-l dă la gură;
 Iar acesta mai departe...
 Până când toți cinci băură.

Inșă, ce să vezi?... Minune!...
 Nu trecù, de când sorbiră,
 Cât ai zice-un Tatăl nostru:
 Toți argații adormiră...

Unul sus în șea, călare,
 Pe spinarea Murgului,
 Altu-având căpăstru 'n mână,
 Altul, coada calului;

Doi, la ușe cu topoare —
 Cum erau ei rânduți. —
 Căci bătrâna... cine fuse?...
 Vr'o miloagă, socotiți?...

Aș!.. Păcală!.. Iar rachiul,
 Dres cu ierburi, din ajun:
 Cum or beà din el străjerii,
 Toți pe loc s'adoarmă tun!

Când îi vede-așà Păcală:
 Hai!... cât ai clipì, desbracă
 Zdrențele de cerșetoare,
 Și la Murgu 'n staul pleacă.

Tae, hârșt! căpăstru 'n două,
 O bucată să-i rămână
 Murgului în cap, iar alta:
 Păzitorului în mână.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tot asemenea și coada.
 Iar pe-argatu cel călare
 Sus, cu șea cu tot, îl saltă,
 Repede, pe-o grindă mare.

Mi-l așeaz' acolo bine, —
 Ca trecându-i somnul greu,
 Să se crează tot pe Murgu,
 Stând în șea, la locul său.

Apoi scoate calul, — sare
 Pe spinare-i frumușel, —
 Și strângându-l din călcâie:
 Hai p'aci 'ncoleà cu el...

Se afundă 'n umbra nopții. —

.

Pe la răsărit de soare,
Când în grajd boerul intră:
Mai să cază d'a 'n picioare.

„Hei!.. dormirea-ți somnu cel lung!
„Nu vedeți că Murgul nu-i?..“
Speriați, buimaci, străjerii
Sar, se 'nhoalbă: „Cum? ce spui?“

Apoi cel ce-avea în mână
Din căpăstru o bucată,
Și cel ce ținea de coadă:
Dă-i, cât pot... smucesc odată...

Socotind că trag pe Murgul,
Vrând să-l dea la ap'afară...
Dar pe spate, buf! sărmanii,
Amândoi se răsturnară;

Incât... de podele, țeasta
Doar că nu li s'a sfărmat.
D'apoi celălalt, cu șeaua
Sus pe grindă cocoțat!..

Hai să deà și el călcâie
 Calului!.. dar somnoros,
 Cumpăna pierzându-și... dura!..
 A căzut cu capu 'n jos...

Și-atârnat în scări rămase...
 Iară cei doi, cu topoare,
 Puși la ușe... sfinte Doamne!..
 Cât p'aci să se omoare!

Uluiți, crezând că hoții
 Au venit pe murg să-l iee:
 Unul altuia 'nceput-au
 Nebunește n cap să-și dee.

.

„Tii!..“ și-a zis în gând boerul,
 „Astea-s urme de-ale lui!
 „Mi-o făcù din nou Păcală!..
 „Bată-l Maica Domnului!

„Cum putù în halul ăsta
 „Pe tus-cinci la gard să-i lege?..
 „Și-acum... nu știà: să i arză
 C'un gârbaciu pe toți în lege?..

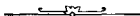
Sau să râdă 'n hohot mare
De cumplita lor prostie?...

Iar Păcală?.. stând pe-alături,
Hohotià... leșin să-i vie.

* * *

A mai făptuit el încă
Drăcovenii de-ale lui,
Și năsdrevenii... mulțime!..
Dar... pe toate să le spui?..

Când aș stà să 'nșir eu toate
Câte el a săvârșit:
Povestirea mea — nici mâine
N'ar ajunge la sfârșit.¹

¹ Cine vrea să cunoască toate năsdrăvăniile acestui erou legendar al poporului român, să citească «*Isprăvile lui Păcală*» de P. Dulju, — o carte mai mare, cu 60 de chipuri, care a fost premiata de Academia Română, și din care a eșit acum o ediție nouă pentru popor. — Se află la toate librăriile mai de seamă, cu prețul de 1 coroană.

Biblioteca Poporală a Asociațiunii

cuprinde în anul 1913 următoarele broșuri

În Ianuarie Nr. 23 *Vieța unei mame credincioase* (cu 2 chipuri) de Dr. I. Lupaș.

În Februarie Nr. 24 *Leonard și Gertruda* cartea I. (cu un chip), de Pestalozzi, tălmăcită de V. Gr. Borgovan.

În Martie Nr. 25 *Isprăvile lui Păcală*, partea a II-a de P. Dulfu.

În Aprilie Nr. 26 *Cum să trăim?* Povețe doctorești, partea a II-a de Dr. A. Dobrescu, medic.

În Mai Nr. 27 *Leonard și Gertruda*, cartea a II-a de Pestalozzi, tălmăcită de V. Gr. Borgovan.*)

În Iunie Nr. 28 *Cântece din bătrâni*, cartea a II-a de V. Alexandri.

În Septembrie Nr. 29 *Povestiri din viața țăranilor*, cartea a II-a, de Ioan Pop Reteganul.

În Octombrie Nr. 30 *Ingrășarea sau gunoarea pământului*, de A. Cosciuc.

În Noembrie Nr. 31 *Arghir și Elena*, de I. Barac.

În Decembrie Nr. 32 *Carte de rugăciuni*, și Nr. 33 *Călindarul Asociațiunii pe 1914*, întocmit de Oct. C. Tăslăuanu.

*) În locul acesteia se poate că vom da o carte despre Insoțirile sătești.